

voornaamste, misschien wel van alle' verbeteringen: er werden commissies van bijstand ingesteld waarin telkens drie arbeiders zaten naast twee beambten.¹ Een zwak punt in deze opzet was dat er geen sprake was geweest van verkiezingen: die arbeiders en beambten waren benoemd door de directies. Dit hing hiermee samen dat er op vakverenigingsgebied (meer hierover in ons volgend hoofdstuk) grote onduidelijkheid heerste en dat, voorzover er duidelijkheid bestond, talrijke arbeiders naar een eenheidsvakbond bleken te verlangen – een perspectief waarvan de besturen van de 'oude' vakbonden allerminst waren gecharmeerd. Dat was ook gebleken: bij de benoeming van leden van de commissies van bijstand hadden zij er zorg voor gedragen dat vooral kaderleden van de 'oude' vakbonden waren aangewezen; teneinde sterker te staan tegenover de eenheidsvakbond, de Nederlandse Bond van Werkers in het Mijnbedrijf, waren die 'oude' vakbonden ook federatief gaan samenwerken en zij waren het die eind oktober samen met de directies een Voorlopig Orgaan van Samenwerking in het Mijnbedrijf oprichtten (de eenheidsvakbond kreeg er één zetel in); voorzitter hiervan werd een van de directeuren van de Staatsmijnen, dr. ir. Th. Groothoff, ondervoorzitter de voorzitter van de Nederlandse Katholieke Mijnwerkersbond, tegelijk ook van de inmiddels gevormde Federatie, Fr. Dohmen.

Werd het nu rustig? Neen. Afgezien van de algemene ontevredenheid wegens de slechte materiële voorzieningen, ontstond van oktober af telkens weer deining wanneer bleek dat de directies leidinggevende personeelsleden die zich vóór en tijdens de bezetting extra gehaat hadden gemaakt door hun 'jaag- en aandrijf-systeem' en hun '*Feldweibel*-vloeken snauwmethodes', de hand boven het hoofd hielden; soms werden dezulken voor korte tijd op nonactief gesteld maar het gebeurde ook wel dat de directies hen eenvoudig naar een andere afdeling overplaatsten. Kaderleden van de eenheidsvakbond lieten niet na, onder verwijzing naar deze en dergelijke misstanden agitatie te bedrijven. Begin december riepen zij tot staking op – de militaire commissaris voor de mijnstreek, majoor ir. Nicolas, liet enkelen hunner arresteren, hetgeen de ontevredenheid deed toenemen. Het kwam tot een kortstondige staking bij een van de particuliere mijnen, de Willem Sophia-mijn.

Ontevreden waren veel arbeiders óók omdat de zuivering zich wel uitstreckte tot laaggeplaatsten maar niet tot directieleden die naar het oordeel der arbeiders te ver waren gegaan in hun samenwerking met de

¹ A.v., p. 89.